

Simone van der Vlugt

De doorbraak

2017 Prometheus Amsterdam

© 2017 Simone van der Vlugt
Omslagontwerp Roald Triebels
Foto omslag plainpicture/neuebildanstalt/Sven Schwalm
Foto auteur Wim van der Vlugt
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 3330 6

I

De laatste tijd kan ik overvallen worden door een gevoel van vervreemding. Op zo'n moment kijk ik als een toeschouwer naar mezelf, alsof ik uit mijn lichaam ben gestapt. Dan ben ik de connectie met mezelf kwijt en vraag ik me af wie ik ben, wáár ik ben en hoe ik daar ben beland. Of ik daar wel wil zijn.

Zoals nu.

Ik sta voor het raam en kijk naar het besneeuwde gazon, en naar de hekken die de villa en de tuin afschermen van de buitenwereld.

Het is tien uur.

De verleiding is groot om de afspraak af te zeggen, het hele gesprek niet door te laten gaan. Wat bezielde me überhaupt om ermee in te stemmen?

Ik trek aan het elastiekje om mijn pols en laat het tegen mijn huid kletsen. Het zorgt voor een striem en een scherpe pijn die me bij de les houdt.

Focussen. Niet te veel vertellen. Wat mensen ook beloven, je kunt op niemand rekenen.

Waar blijft ze eigenlijk? Tien uur is tien uur. Van tevoren hebben we afgesproken anderhalf uur uit te trekken voor het gesprek. Dat is me eigenlijk te lang, ik heb mijn rust nodig.

Ik kijk naar het dunne laagje sneeuw in de tuin. Vorig jaar rond deze tijd lag er geen sneeuw. Het was een natte, zachte winter. Niet te geloven dat alles pas een jaar geleden begonnen is.

Mijn gedachten dwalen af, en ik draai me verschrikt om als de deur opengaat.

Met een vriendelijke lach en uitgestoken hand loopt Nicole naar me toe.

‘Goedemorgen,’ zegt ze. ‘Sorry dat ik wat later ben.’

Ik geef haar een hand. ‘Dat geeft niet.’

Ze wijst naar de stoelen bij het raam. ‘Zullen we daar gaan zitten? En zullen we elkaar maar tutoyeren?’

Dat is ook zo’n trucje. Door alle vormelijkheid te laten varen, ontstaat er een ongedwongen sfeer waardoor je snel te veel vertelt. Ik stem in, maar ben op mijn hoede.

Nicole zet het opnameapparaat aan.

Elles, de hulp, komt binnen met koffie en als ze de kamer verlaten heeft, begint Nicole.

Ze wil weten wat het met me heeft gedaan, de roem. Of een carrière als die van mij, waarbij je altijd in de spotlights staat, offers vraagt. En in hoeverre ik bereid ben die te brengen.

Dat is een goede vraag.

Beroemd zijn is niets voor mij, dat weet ik nu. Roem doet gekke dingen met je. Het verandert je persoonlijkheid, hoe je er ook voor waakt dezelfde te blijven. Natuurlijk verander je als iedereen je naam kent en je overal herkend wordt.

In het begin viel het nog wel mee. De eerste keer dat ie-

mand verrast opkeek als ik mijn naam noemde, of dat een volslagen vreemde op straat zijn pas inhield en me aanstaarde, begreep ik het niet direct. Had ik een vlek op mijn jas? Zat er iets in mijn haar?

Een tijd lang kon ik mezelf wijsmaken dat het iets dergelijks moest zijn, maar toen dat steeds vaker gebeurde, begreep ik dat het gedaan was met de anonimiteit.

Ik vertel het aan Nicole, die aandachtig luistert.

‘Het is sowieso wennen als je beroemd wordt,’ zeg ik, ‘maar helemaal als het zo snel gaat als bij mij. Ik heb nooit om al die aandacht gevraagd. Ik wilde alleen maar zingen.’

‘Dat wilde je van jongs af aan, toch?’

‘Ja.’

‘Werd je gestimuleerd thuis?’

Ik lach kort. ‘Nee, niet echt. Mijn ouders vonden het maar niets. Ze hadden liever gezien dat ik was gaan studeren en een normale baan had gezocht.’

‘Het was natuurlijk een heel onzeker bestaan waar je voor koos. Ik neem aan dat je ouders je wilden beschermen. Zijn ze het er nu wel mee eens?’

Ik kijk van haar weg. ‘Geen idee. Ik heb geen contact meer met mijn familie.’

‘Ik hou van al mijn kinderen evenveel en ik ben op alle drie even trots,’ heeft mijn vader eens gezegd.

Over beide beweringen heb ik zo mijn twijfels.

Misschien komt het doordat ik het derde kind was, het kind waarop niet meer gerekend was. En een meisje bovendien. Mijn vader heeft zich eens laten ontglippen dat hij liever nog een zoon had gehad, in verband met het bedrijf. Eén van zijn kinderen moest dat later overnemen, en het was

duidelijk dat ik dat als meisje niet zou zijn.

Wat mijn moeder betreft: ik heb altijd de indruk gehad dat ze niet zo goed raad met mij wist. Ik denk dat ze graag een echt meisje als dochter had willen hebben. In plaats daarvan kreeg ze mij, een druk kind dat veel aandacht vroeg en barbies stom vond. Ik spiegelde me aan mijn broers.

Met Niels scheel ik slechts een jaar, maar toch heb ik met hem altijd het minst contact gehad. Het was Rob, mijn oudste broer, die ervoor zorgde dat ik me geen buitenbeentje voelde.

Wij scheelden drie jaar, maar ik heb nooit de indruk gekregen dat hij me als een lastig zusje beschouwde. Als hij met zijn vrienden op zijn kamer zat te gamen stuurde hij me niet weg, maar mocht ik meedoen. Hij kwam als enige kijken naar mijn optreden in de eindmusical van de basisschool. Hij was degene naar wie ik toe rende als het 's nachts onweerde. Hij was er voor me. Tot hij er niet meer voor me was.

Ik moet oppassen dat ik niet te veel vanuit mijn emoties reageer. Boosheid, verdriet, gekwettheid, ze liggen altijd op de loer. Volgens mijn familie heb ik een kort lontje, zelf denk ik dat ik hoogsensitief ben. Daar heb ik eens een boek over gelezen en ik herkende er veel in. Bij hoogsensitieve mensen komen emoties en prikkels veel harder binnen.

Als kind zong ik alle stress en angst van me af. Alles wat me dwarszat, zong ik 's avonds in bed weg, waarna ik opgelucht in slaap viel.

Ik heb altijd gezongen. In mijn kamer voor de spiegel, in de kerk, op de fiets, altijd en overal. Mijn broers stapten op een gegeven moment naar de bouwmarkt, haalden grote pakken isolatiemateriaal en maakten mijn kamer geluiddicht.

Maar ze moedigden me ook aan om mee te doen aan de talentenjachten waar we op televisie naar keken. Ik piekerde er niet over om me op te geven. Het leek me vreselijk om beoordeeld te worden.

Zingen was toen nog een liefhebberij voor mij. Meer leek me niet realistisch, tot ik de hoofdrol in de afscheidsmusical van groep acht kreeg. Ik zou er twee solo's in mogen zingen.

Trots en blij kwam ik thuis en vertelde het aan mijn moeder, die aan het stofzuigen was. In plaats van dat ding even uit te zetten, zoog ze gewoon door, zodat ik boven het geluid uit moest schreeuwen. Het duurde even voor ze me had verstaan, ik moest het wel drie keer herhalen.

Met een verbaasd gezicht zette ze eindelijk de stofzuiger uit. 'Echt waar?'

'Ja! Juf Gerda zei dat ik een heel mooie stem heb.'

'Dat heb je ook. Maar de hoofdrol...' Mijn moeder keek bedenkelijk. 'Weet je zeker dat je die wilt? Kun je dat wel aan?'

'Natuurlijk, ik ga toch oefenen?'

'Hm.' Mijn moeder zette de stofzuiger weer aan.

Onder het avondeten praatten we erover door.

'Het ging tussen Lianne en mij,' zei ik. 'Lianne kan ook heel mooi zingen, maar juf Gerda zei dat ik meer volume heb, en dat ik goed toneel kan spelen.'

'Daar heeft ze gelijk in,' zei Niels, op een toon die maakte dat ik een aardappel naar zijn hoofd gooide. Rob barstte in lachen uit.

'Doe eens even normaal, Romée,' zei mijn vader.

Er lag een klank in zijn stem die ik goed kende, en ik sloeg mijn ogen neer. 'Sorry, papa.'

'Jij vindt jezelf zeker heel wat, met die hoofdrol?'

‘Nee, hoor.’

‘Nee, hoor, wát?’

‘Nee, hoor, papa.’

‘O,’ zei mijn vader. ‘Dat blijkt anders niet uit wat je zegt. Als ik zo naar je luister, ben je er nogal trots op. En je weet wat ik van opscheppen vind.’

‘Ik wilde niet opscheppen, papa. Echt niet.’

Rob schoot me te hulp. ‘Ze vertelde alleen maar wat haar juf heeft gezegd.’

‘Bemoei je er niet mee.’ Indringend keek mijn vader hem aan en richtte zijn blik toen weer op mij. ‘Wat de juf heeft gezegd interesseert me niet. Mensen zeggen zoveel. Waar het me om gaat is wat jij daarmee doet.’

Ik had geen idee wat hij bedoelde, maar ik voelde dat dit gesprek de verkeerde kant op ging. Ongerust keek ik naar mijn moeder, die het erg druk had met vlees snijden.

‘Wat me niet bevalt, Romée, is dat toontje in je stem. Een toontje van “ik ben beter dan anderen”.’

Niemand zei iets, mijn moeder was nog steeds druk met het vlees.

‘Hou eens op,’ zei mijn vader tegen haar.

Met een lichte zucht legde ze haar mes neer. De anderen stopten met eten. Ik staarde naar mijn bord.

‘Je kunt misschien aardig zingen, maar wat ik absoluut niet wil, is dat jij praatjes krijgt, Romée. Ik heb een bloedhekel aan mensen met praatjes.’

‘Ja, papa.’

‘Dus wat ga je daaraan doen?’

Ik gluurde naar Rob. Hij trok een gezicht waaruit bleek dat hij ook niet wist wat mijn vader bedoelde.

‘Ik zal geen praatjes hebben,’ zei ik ten slotte.

‘Heel goed. En daarom ga jij morgen tegen juf Gerda zeggen dat je die hoofdrol niet wilt.’

Even was ik sprakeloos, toen raakte ik in paniek. Alleen al het idee dat ik de hoofdrol zou moeten afslaan, maakte me zo van streek dat ik begon te huilen.

‘Is dat niet een beetje overdreven, pa?’ zei Rob. ‘Waarom mag Romée die rol niet aannemen? Dat is toch leuk voor haar?’

‘Leuk? Leuk? Sinds wanneer is de wereld leuk? Waarom moet altijd alles léuk zijn? Het gaat hier om iets fundamenteels, iets wat ik Romée, als haar vader, moet bijbrengen. Dat is mijn plicht. Een mens moet niet altijd op de voorgrond willen staan.’

‘Overdrijf toch niet zo, Nico,’ zei mijn moeder. ‘Het is maar een schoolmusical. Wat kan dat nou voor kwaad?’

‘Dat zal ik je vertellen: je kweekt er heel egocentrische mensen mee. Wil jij dat je dochter egocentrisch wordt? Nou?’

‘Ik denk niet dat dat gaat gebeuren door een toneelstukje op school.’

‘Nee? Jij denkt van niet? Je hoorde toch wat ze net zei: “Lisanne kan ook mooi zingen, maar juf Gerda zei dat ik meer volume heb, en dat ik goed toneel kan spelen.”’ Hij bouwde me met een raar stemmetje na.

Ik had bittere spijt van die uitspraak en probeerde te red- den wat er te redden viel.

‘Ik bedoelde het niet zo, papa. Ik zei alleen wat juf Gerda had gezegd, maar ik vind dat Lisanne veel mooier kan zingen.’

‘Is dat zo?’ Mijn vader keek me indringend aan. ‘Meen je dat?’

Ik knikte hevig.

‘Vind je het dan rechtvaardig dat jij die hoofdrol hebt gekregen en Lisanne niet?’

‘Maar de juf zei...’

‘Waar het om gaat, Romée, is dat je aan anderen denkt, en niet alleen aan jezelf.’

‘Nico...’ zei mijn moeder.

Mijn vader negeerde haar. ‘Dus wat ga je doen?’

‘Tegen juf Gerda zeggen dat Lisanne de hoofdrol mag spelen,’ zei ik zacht.

Onmiddellijk veranderde de uitdrukking op zijn gezicht. De strengheid verdween en zijn stem klonk tevreden toen hij zei: ‘Zo ken ik mijn meisje weer. Jullie kunnen dooreten.’

‘Dus je had het niet gemakkelijk thuis,’ zegt Nicole. ‘Hoe was het daarbuiten? Had je veel vrienden?’

Ik leun naar achteren en kijk uit het raam, alsof die vrienden er elk moment aan kunnen komen. ‘Niet echt. Maar daar had ik ook niet zo veel behoefte aan. Vroeg of laat moet je ze mee naar huis nemen, en daar had ik geen zin in.’

‘Dat lijkt me een heel eenzaam bestaan.’

‘Ik wist niet beter. Ik had een leven thuis en een leven op school. Op de basisschool bewoog ik me tussen verschillende groepjes door zonder me ergens bij aan te sluiten. Pas in de brugklas kreeg ik voor het eerst een vriendin.’

Nicole slaat haar ene been over het andere en kijkt me belangstellend aan.

‘Vertel eens iets over die vriendschap?’

Evy kwam halverwege het jaar bij ons op school. We waren een drukke, vrij lastige klas waarin twee meiden en drie jongens het voor het zeggen hadden.

Toen Evy binnenkwam en door de leraar Engels aan ons werd voorgesteld, keek ze stoer het lokaal in, maar ik wist dat ze het haar moeilijk zouden maken.

Ik zat alleen, omdat ik volgens de leraren erg druk was, en de plek naast mij was de enige die nog vrij was. Evy keek me niet aan toen ze naast me schoof. Ze hief haar kin en keek uitdagend in het rond. De klas nam haar op en wisselde blikken.

Toen de bel ging negeerden ze Evy. Ik bood aan met haar mee te lopen naar het volgende lokaal. Terwijl we door de gangen liepen, vertelde ze dat ze net verhuisd was.

‘Woonde je ver weg? Kon je niet heen en weer reizen?’ vroeg ik.

‘Nee, ik woonde in Zeeland,’ zei ze, en we lachten bij het idee dat ze elke dag van Zeeland naar Noord-Holland op en neer zou moeten.

Tijdens wiskunde kwam Evy weer naast mij zitten. Ik zat niet per se op gezelschap te wachten, maar ze leek me wel aardig, dus ik vond het best.

De eerste dag liet de klas Evy nog met rust, de tweede dag begonnen ze haar uit te proberen en de derde dag was het vonnis geveld. Aan het einde van de week stond Evy met haar rug tegen de muur in de gang, in het nauw gedreven door een groep meiden.

Ik keek het even aan. Tussen de hoofden van die meiden door ontmoetten mijn ogen die van Evy, en dat maakte een einde aan mijn passiviteit. Met twee broers boven me had ik een stevig robbertje leren vechten, en dat was me altijd goed van pas gekomen.

Ik hoefde niet eens zoveel te doen. Een paar flinke duwen, een klap voor een meisje dat terugduwde, een paar el-

leboogstoten om de rest van me af te houden en de dames dropen af.

Het waren niet eens écht verkeerde meiden. De meeste waren meelopers, bang voor het elitegroepje dat de pikorde bepaalde. Zodra ik Evy mijn vriendschap had verklaard, lieten ze haar met rust. Tot mijn verrassing bleek ze erg gevat te zijn, en met haar droge humor maakte ze de klas regelmatig aan het lachen. Haar populariteit steeg, het klikje zette de deur voor ons open, maar wij sloegen de uitnodiging af. We reddden ons wel samen.

Soms nam ik Evy mee naar huis, als ik zeker wist dat mijn vader op het land of in de schuur bezig was. Mijn moeder bemoeide zich niet zo erg met ons. Zolang we rustig waren, konden we doen waar we zin in hadden, en dus zaten we voor de tv of luisterden we naar muziek op mijn kamer.

Een halfuur voor ik mijn vader verwachtte, werkte ik Evy altijd de deur uit, maar op een gegeven moment ontmoetten ze elkaar toch. Evy stond haar jas nog aan te trekken toen ik mijn vader zijn klompen hoorde uitschoppen. Even later kwam hij de bijkeuken binnen.

‘Zó,’ zei hij, op langgerekte toon en met onderzoekende blik, ‘en wie ben jij?’

‘Evy.’

Mijn vaders wenkbrauwen vlogen omhoog en ik gaf Evy een duwtje.

‘Je moet “meneer” zeggen.’

‘Heel goed, Romée. Luister, Evy, in dit huis zeggen we netjes meneer en mevrouw. En we geven een hand. Ik geloof dat ik nog geen hand van jou heb gekregen.’

Evy werd een beetje rood. Opnieuw gaf ik haar een duw-

tje, en toen stak ze haar hand uit en stelde ze zich opnieuw voor.

‘Goed zo,’ zei mijn vader. ‘Misschien is dat bij jou thuis niet belangrijk, maar hier zijn we beleefd tegen elkaar. Dat moet je goed onthouden, als je hier wilt komen. Begrepen?’

Evy knikte. Ik gaf haar voor de derde keer een duwtje, en ze corrigeerde zichzelf. ‘Ja, meneer.’

Toen vluchtte ze langs mijn vader heen naar buiten. De keren daarna wilde ze liever bij haar thuis afspreken.

Misschien was het allemaal anders geweest als ik een zus had gehad, zodat niet alle aandacht op mij gericht zou zijn. Of als ik een jongen was geweest. Mijn vader had niet zoveel met meisjes. Volgens mij had hij evenmin veel met mijn moeder. Ik heb hem in ieder geval nooit kunnen betrappen op een lief gebaar of een kus.

Ooit was het anders geweest, dat zag ik op foto's en filmpjes uit hun jonge jaren, toen ze elkaar net hadden leren kennen. Daarna was er langzaam iets veranderd. Was het onze komst? Hadden ze beter niet aan kinderen kunnen beginnen?

Toen ik klein was zong mijn moeder voor me, dat herinner ik me nog heel goed. Ze zong vaak, tijdens huishoudelijke klusjes, en als ze niet hardop zong, neuriede ze. Maar op een bepaald moment is ze daarmee opgehouden. Ze werd steeds stiller. Ze diende mijn vader niet meer zo vaak van repleik. Haar protesten werden zwakker.

Op een avond, ik was dertien, kwam ik te laat thuis voor het eten. De deur zat op slot, het gordijn was dicht. Door een kier zag ik de anderen aan tafel zitten.

Ik klopte op het raam. Niemand reageerde. Ze aten gewoon door. Ik klopte wat harder. Daarna riep ik en bonsde

op het raam. Rob keek van de een naar de ander en ik zag dat hij iets zei en naar het raam keek. Zonder op te kijken van zijn bord zei mijn vader iets terug. Ik hoorde zijn barse stem, maar kon ook hem niet verstaan.

Het was november en koud, en ik wachtte rillend tot mijn straf voorbij was. Bij het raam blijven staan had geen zin, dus liep ik naar de fietsenshuur om daar beschutting te zoeken. Maar ook die was afgesloten, net als de bollenshuur.

Ik weet niet hoelang ik buiten heb rondgelopen, nu en dan naar binnen kijkend, maar toen Rob me uiteindelijk stiekem binnenliet was ik zo verkleumd dat ik amper mijn jas uit kreeg. Mijn vingers waren verstijfd en tintelden. Buiten hadden ze al pijn gedaan, maar binnen werd het nog veel erger.

Rob hielp me.

‘Waar is papa?’ vroeg ik.

‘Hij zit tv te kijken. Kom, we gaan naar boven.’

Ik liep naar mijn kamer en ging op de rand van mijn bed zitten.

Rob kwam naast me zitten, pakte mijn handen en hield ze net zo lang in de zijne tot de stekende pijn minder werd. Daarna trok hij me tegen zich aan en wreef me warm.

Het was heerlijk om daar zo te zitten, in de beschermende cirkel van zijn armen, maar erg lang duurde het niet. Voetstappen roffelden op de trap en het volgende moment stormde mijn vader naar binnen.

‘Had ik gezegd dat zij binnen mocht komen? Bepaal jij wanneer dat gebeurt?’ schreeuwde hij.

Een woedeaanval van dat kaliber was altijd genoeg geweest om ons ineem te doen krimpen, maar die dag was de uitzondering op de regel. Rob was vijftien, bijna zestien, en lang

voor zijn leeftijd. Voor het eerst kon hij mijn vader recht in de ogen kijken, en dat deed hij.

Hij bleef indrukwekkend kalm.

‘Als u Romée nog één keer buitensluit, bel ik de politie,’ zei hij.

Daarna heeft mijn vader dat nooit meer gedaan.